

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

KRAKÓW

13145

1. Nazwa

KAPLICA ŚW. MARII MAGDALENY W WITKOWICACH

2. Czas powstania

1632 r., 1900 r.

4. Adres

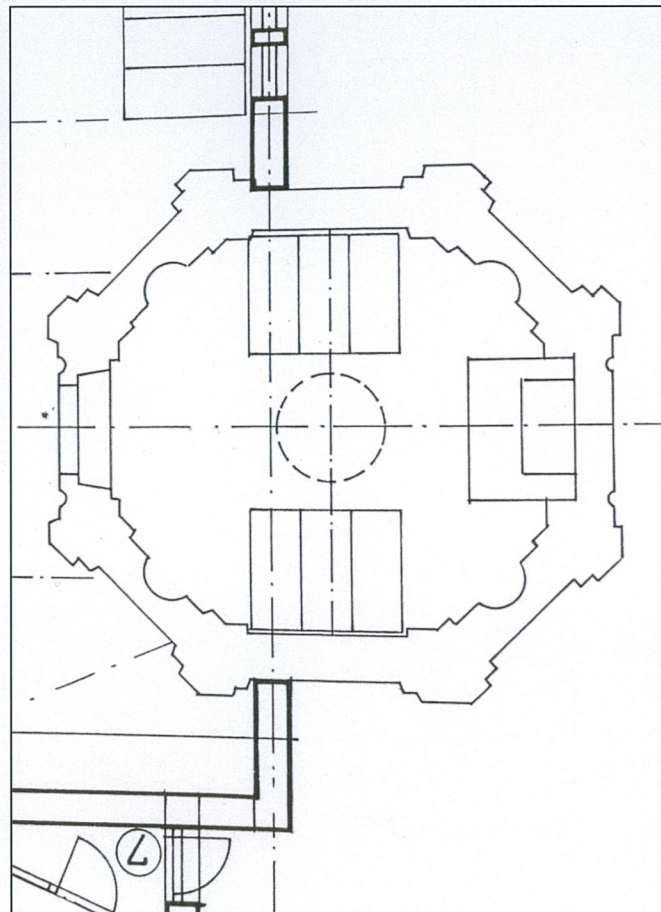
ul. Dożynkowa 35

nr ewidencyjny działki:

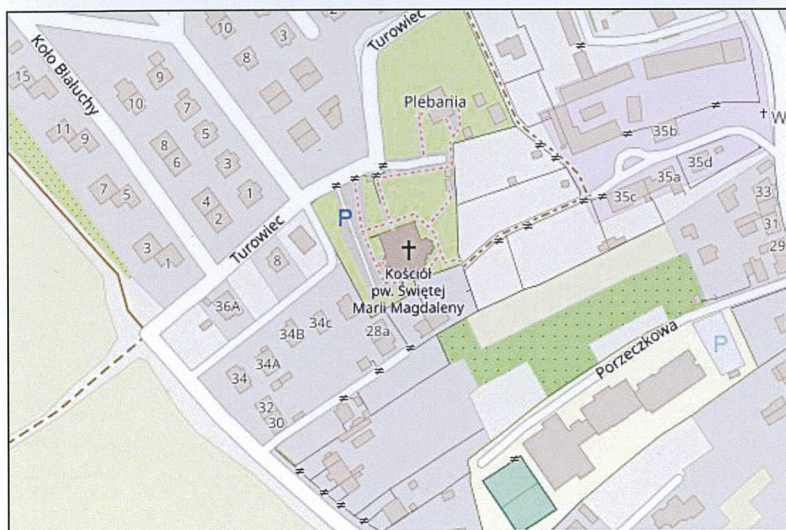
137, Obr. 30 Krowodrza

nr księgi wieczystej

11. Materiały graficzne

Rzut parteru

5. Przynależność administracyjna

Województwo: małopolskie

Powiat: krakowski

Gmina: Kraków

6. Współrzędne geograficzne

50.102942, 19.942970

7. Poprzednie nazwy miejscowości

Witkowice

8. Właściciel i jego adres

Wyższe Seminarium Duchowne
Archidiecezji Krakowskiej

9. Użytkownik i jego adres

Parafia pw. Św. Marii Magdaleny w
Krakowie

10. Formy ochrony

wpis do rejestru zabytków: A-1032
decyzja z dnia 24.07.1996 r.

miejscowy plan zagospodarowania
przestrzennego „Witkowice”, uchwała
RMK Nr LXXXVII/1131/09 z dnia
02.12.2009

Najstarsza wiadomość o wsi Witkowice pochodzi z 1 poł. XIII w. W 1248 r. zmarły proboszcz krakowski imieniem Wit zapisał kanonikom katedralnym część wsi Prądnik, nazwaną od jego imienia Witkowicami. W 1398 r., a następnie w 1462 r. wspomina się o Witkowicach, jako własności kapituły katedralnej. W XVI w. na terenie wsi wzmiankowany dwór na wzniesieniu, z włoskim ogrodem. Przy wjeździe na teren dworu wzniesiono, zachowaną do dziś, kapliczkę przydrożną z wyobrażeniami atrybutów Męki Pańskiej i wyrytą datą powstania: 1632. Od 1675 r. posiadaczem wsi był kanonik Jan Chryzostom Bodzenta (Bodzenta) herbu Szeliga (1615-1678). Bodzenta na terenie parku dworskiego ufundował kaplicę. Kaplica otrzymała wezwanie św. Marii Magdaleny. Została ona wzniesiona w stylu barokowym. Nadano jej kształt niewielkiej ośmiobocznej budowli, nakrytej kopułą z wejściem od zachodu, ozdobionym kamiennym portalem. Z późniejszych opisów można wnosić, że kopuła kryta gontem podparta była ośmiobocznym bębniem z oknami i zwieńczona latarnią z czterema okienkami. Bodzenta zmarł w 1678 r. W testamencie zadbał o uposażenie kaplicy. Inwentarze folwarku w Witkowicach spisane w następnych latach podają informację na temat wewnętrznego urządzenia i wyposażenia kaplicy. Według opisu pochodzącego z 1720 roku w pokrytej gontem kaplicy znajdował się ołtarz drewniany („snycerskiej roboty),
Cd. Wkładka nr 1

Sytuacja: budynek usytuowany na terenie dawnego założenia dworskiego, przy dawnym trakcie wiodącym z Krakowa do Zielonek, obecnie przy ul. Dożynkowej i Turowiec, na terenie osiedla Witkowice Nowe. Kaplica przylega do korpusu kościoła parafialnego p.w. Św. Marii Magdaleny.

Materiał, konstrukcja, bryła: budowla centralna, pierwotnie wolnostojąca, jednoprzestrzenna, wzniesiona na planie ośmioboku. Budynek parterowy, murowany, ściany ceglane, tynkowane. Bryła przysadzista, w formie wieloboku, nakryta dachem namiotowym z latarnią. Latarnia ażurowa, rozczłonkowana metalowymi kolumnkami. W zwieńczeniu iglica z metalowym krzyżem Dach i latarnia pokryte blachą. Wnętrze jednoprzestrzenne, ośmioboczne. Strop drewniany, belkowy. Posadzka marmurowa, trójbarna. Wejście z kamiennym portalem w ścianie zachodniej. Wewnątrz ściany rozczłonkowane płytkami niszami, zakończone profilowanym belkowaniem ze zredukowanym architrawem. Na styku poszczególnych ścian w narożnikach znajdują się pilastry zwieńczone kapitelami korynckimi z motywem upiętych girland z owocami i uskrzydłonymi główkami aniołów. Pilastry podtrzymują wysokie belkowanie składające się z profili i gzymśów. Powyżej belkowania nad gzymsem wieńczącym znajdują się profilowane belki, na których leży drewniany strop. Na belce środkowej, centralnie, napis IHS. W ścianach bocznych umieszczone po przekątnej cztery zamknięte łukiem pełnym otwory okienne, pod którymi umieszczono konchowe nisze na posagi świętych. Nisze zakończone od góry łukiem, ozdobione profilowanymi ramami. W niszy górnej motyw wklęsłej muszli. Podstawa wsparta na ozdobnej upiętej draperii, zakończonej esowato wygiętymi motywami z szyszką na dole. Podział na część cokołową zaznaczony przez profilowane bazy pilastrów. Na ścianie zachodniej, po bokach drzwi wejściowych umieszczone pilastry. W ścianie wschodniej płytka, szeroka nisza, w której osadzony drewniany ołtarz z mensą.

Elewacje: tynkowane, posadowione na wysokim, wydzielonym za pomocą uskokowego gzymśu cokole. Symetryczne, wieloosiowe. Narożniki lekko ze szkarpowane akcentowane pilastrami. Bazy umieszczone w strefie cokołu. Kapitele połączone profilowanym gzymsem. Powyżej płaski szeroki fryz podokapowy z geometrycznymi motywami w formie rombów, w polu wschodnim uskrzydłona główka anioła. Całość zwieńczona profilowanym gzymsem podokapowym. Pomiędzy pilastrami arkadowe nisze i zamknięte łukiem pełnym dwa otwory okienne. W elewacji zachodniej barokowy portal. Węgry z profilowaniem w formie uszaków. Profilowanie imituje belkowanie. W nadprożu szeroki architrav podzielony pilastrami. Poniżej dekoracja sztukatorska z motywem draperii. Portal zwieńczony profilowanym gzymsem. Otwór drzwiowy zamknięty łukiem segmentowym. Drzwi jednoskrzydłowe, płycinowe, rekonstruowane. Powyżej w osi portalu prostokątna marmurowa tablica fundacyjna.

Zabytkowe elementy wystroju i wyposażenia wnętrza: mury obwodowe (XVII w.), detal architektoniczny elewacji, detal architektoniczny wewnątrz (XVII w.); marmurowa tablica na ścianie wschodniej z inskrypcją łacińską i herbem Szeliga (w tłumaczeniu) „*Bogu Wszechmocnemu, Najwyższemu. Najdostojniejszy i przewielebny pan Jan Chryzostom z Kruszowa Bodzenta, kanonik gnieźnieński i krakowski oraz przez lat osiemnaście bardzo zasłużony prokurator czcigodnej kapituły krakowskiej, kaplicę tę, jako trwałą pomnik swojej pobożności, własnym nakładem wznosił od podstaw, ozdobił i wyposażył w sprzęt liturgiczny oraz*
Cd. Wkładka nr 1

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
150 m ³	25 m ²	sakralne	sakralne
18. Stan zachowania		19. Istniejące zagrożenia , najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
<p>Budynek po remoncie konserwatorskim przeprowadzonym w latach 2001-2014. Wykonano naprawę dachu i systemu odprowadzania wód opadowych oraz konieczne zabezpieczenia przeciwilgotnościowe. Na zewnątrz wykonano konserwację i rekonstrukcję tynków, w dolnych partiach zastosowano tynki renowacyjne, wykonano konserwację prowadzącego do kaplicy kamiennego portalu.</p>		<p>Bieżące utrzymanie obiektu.</p>	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

1. J. Długosz Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis, wyd. A. Przeździecki t I, 1863
2. Akt lokacyjny wsi kapitulnych Kazimierza Jagiellończyka, 1464, archiwum kapituły Krakowskiej, sygn. 498
3. Wizytacje dworu i folwarku w Witkowicach, Archiwum Kapituły Krakowskiej, rps Aa16 k.133-134
4. Rewizja kaplicy, 1678, Archiwum Kapituły Krakowskiej, rps Rev.V.411

23. Bibliografia

1. Jan M. Małecki, Kaplica Św. Marii Magdaleny w Witkowicach. Dzieje mało znanego zabytku z epoki Baroku. Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie rok XLIX (2004), s. 245-256
2. Jan. M. Małecki, Dzieje Witkowic i Górki Narodowej, dawnych wsi kapituły katedralnej. Ze studium przedmieść Krakowa, Biblioteka Krakowska 2010, nr 153

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

1. B. Gąsiorowski Kaplica Św. Marii Magdaleny, akwarela, 1850 r., Muzeum Historyczne Miasta Krakowa sygn.992/VIII
2. I. Krieger, Kaplica św. Marii Magdaleny w ruinie, fot.1890 r., Muzeum Historyczne Miasta Krakowa sygn.266/K
3. Grawerunek stopy kielicha dla kaplicy Witkowicach, 1678, zbiory Parafii w Zielonkach
4. Mapa katastralna Witkowic, 1848
5. Centrum Witkowic na mapie katastralnej dla gminy Witkowice, 1850 oraz pochodzący z lat 1847–1848 plan sytuacyjny z wyrysowanymi granicami i lokalizacją gmin sąsiadujących, Archiwum Państwowe w Krakowie

24. Uwagi

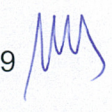
22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

25. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Tekst: arch. Maria Makarewicz, październik 2019

Plany, rysunki: arch. Maria Makarewicz, październik 2019

Fotografie: arch. Maria Makarewicz, październik 2019

26. Załączniki

Wkładka nr 1
Wkładka nr 2
Wkładka nr 3

1. Miejscowość	KRAKÓW	5. Nazwa zabytku, adres KAPLICA ŚW. MARII MAGDALENY W WITKOWICACH KRAKÓW, UL. DOŻYNKOWA 35	6. Zawartość załącznika CD HISTORIA CD OPIS FOTOGRAFIE
2. Gmina	MIEJSKA KRAKÓW		
3. Powiat	KRAKOWSKI		
4. Województwo	MAŁOPOLSKIE		

Cd. 12

a pod mensą ołtarzową: „grób Św. Magdaleny”, tzn. drewniana rzeźba jej leżącej postaci: w sukience jedwabnej. Niewielki obraz ołtarzowy wyobrażał Ukrzyżowanego. Obok ołtarza wisiały dwa większe obrazy: jeden przedstawiający Św. Łazarza, drugi zaś grzesznicę (utożsamianą wg dawnej tradycji ze św. Magdaleną) u stóp Chrystusa na uczcie u faryzeusza Szymona. Nad drzwiami znajdował się jeszcze jeden obraz przedstawiający Pana Jezusa ukazującego się Marii Magdalenie po zmartwychwstaniu. We wnękach stały drewniane polichromowane rzeźby czterech ewangelistów. W XVIII w. kaplica funkcjonowała, jako dworska. W 1796 r. Witkowice przeszły pod panowanie Austrii. Majątek kapituły okrojono. Pozostałą część oddano dzierżawę. Stan kaplicy systematycznie pogarszał się. Począwszy od XIX w. budynek nie był odnawiany. Pod koniec stulecia kaplica popadła w kompletną ruinę. W 1900 r. kanonik katedralny ks. Jozafat Sobierajski (1841-1916), teolog, katecheta i opiekun sióstr felicjanek objął w posiadanie majątek w Witkowicach i przystąpił do restauracji kaplicy. Odnowiono mury, położono belkowany strop i dach typu „namiotowego”, kryty blachą cynkową, na szczycie wystawiono wieżyczkę z krzyżem i sygnaturką. W pierwszej połowie 1901 r. krakowska kuria biskupia wyraziła zgodę na uznanie kaplicy za publiczną. 10 czerwca 1901 r. biskup krakowski, kardynał Jan Puzyna wydał indult zezwalający na odprawianie w kaplicy mszy świętej, a w dniu 22 czerwca tego samego roku kaplicę poświęcono. Ks. Sobierajski sprowadził z Rzymu kopię cudownego wizerunku Matki Bożej Nieustającej Pomocy, wykonaną w Rzymie i poświęconą przez papieża Leona XIII. W pracowni stolarsko-rzeźbiarskiej w Poroninie zamówił ołtarz, wykonany według projektu znanego architekta Edgara Kovatsa. W podokiennych niszach umieszczono cztery malowane figury: Najświętszego Serca Jezusa, NMP z Lourdes, św. Józefa i św. Antoniego. Kaplica podlegała Parafii w Zielonkach. W 1927 r. w Witkowicach miał miejsce wybuch prochowni, budynek kaplicy nie został jednak uszkodzony. W miarę przybywania mieszkańców w 2000 r. w Witkowicach powstała nowa parafia. Przygotowany projekt architektoniczny przewidywał włączenie zabytkowej kaplicy do głównego korpusu nowego kościoła. Kaplica stała się boczną kaplicą, zachowała przy tym swój dawny kształt i wystrój wnętrza. W 2001 r. odnowiono ołtarz, a w 2008 r. odrestaurowano strop, dach i detale architektoniczne, w tym barokowy portal. W 2014 r. przeprowadzono remont elewacji. Kaplica należy do grupy podobnych XVII wiecznych kaplic dworskich, wzorowanych na kopułowych kaplicach grobowych. Wezwanie św. Marii Magdaleny było popularne już w średniowieczu. W XVII wieku na obszarze rozległej diecezji Krakowskiej nadano je około trzydziestu kościołom lub ołtarzom.

Cd. 13

obdarował rocznym czynszem dla kapelana. Na pamiątkę tego wykonawcy testamentu: najdostojniejsi i przewielebni panowie Andrzej Pągowski, archidiakon i Stanisław Rozrażewski, kustosz krakowski kamień ten położyli. Zmarł 2 kwietnia roku Pańskiego 1678.”; drewniany ołtarz z mensą (1901 r.), obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy (1901 r.), figury: Najświętszego Serca Jezusa, Najświętszej Marii Panny z Lourdes, św. Józefa i św. Antoniego (1901 r.), dekoracje malarskie: nad wejściem – Matka Boska Immaculata, po lewej stronie (północnej), Chrystus błogosławiący niewiastę, po prawej stronie (południowej) Chrystus na krzyżu i Maria Magdalena klęcząca pod krzyżem.

Instalacje: elektryczna, alarmowa.

Elewacja południowa

Elewacja północna

Elewacja wschodnia

Detal fryzu podokapowego

1. Miejscowość	KRAKÓW	5. Nazwa zabytku, adres KAPLICA ŚW. MARII MAGDALENY W WITKOWICACH KRAKÓW, UL. DOŻYNKOWA 35	6. Zawartość załącznika FOTOGRAFIE
2. Gmina	MIEJSKA KRAKÓW		
3. Powiat	KRAKOWSKI		
4. Województwo	MAŁOPOLSKIE		

Portal wejściowy od strony kościoła

Wejście od strony kaplicy

Strop kaplicy

Wnętrze kaplicy – ołtarz główny

Wnętrze kaplicy –część pd. – zach.

Wnętrze kaplicy – część zach.

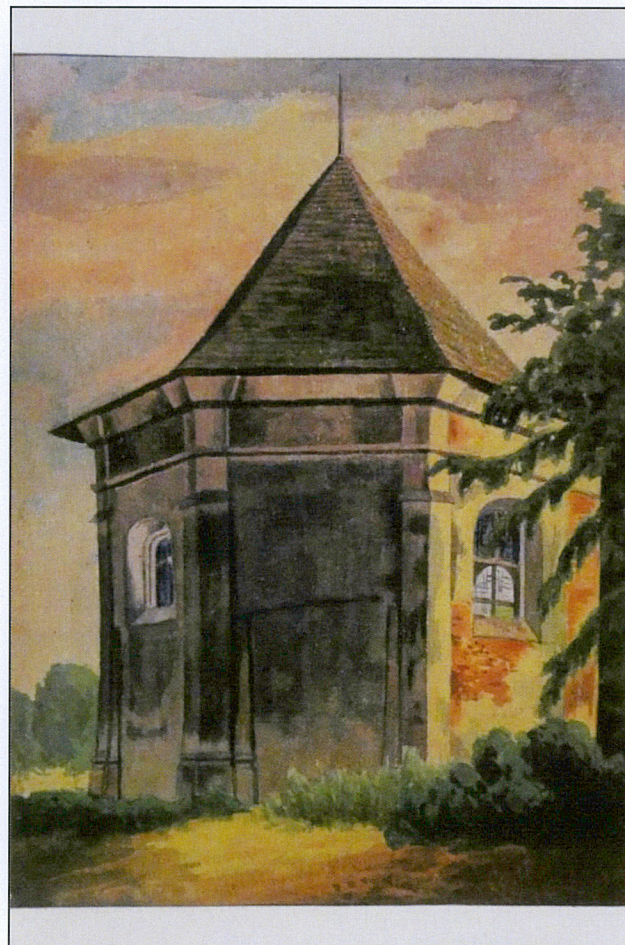
Wnętrze kaplicy – część pn.

1. Miejscowość	KRAKÓW	5. Nazwa zabytku, adres KAPLICA ŚW. MARII MAGDALENY W WITKOWICACH KRAKÓW, UL. DOŻYNKOWA 35	6. Zawartość załącznika ARCHIWALIA FOTOGRAFIE
2. Gmina	MIEJSKA KRAKÓW		
3. Powiat	KRAKOWSKI		
4. Województwo	MAŁOPOLSKIE		

Mapa katastralna Witkowic, 1850

Kaplica, 1850, akwarela B. Gąsiorowskiego

Kaplica w ruinie, ok. 1890, fot. I. Krieger

Mapa katastralna Witkowie, 1848

Detal pasa dolnego kaplicy

Detal elewacji pd.

Sygnaturka